

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Posamezna številka 60 vin.

Zbor zaupnikov S. L. S.

se vrši v ponedeljek dne 25. okt. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani hotela Union v Ljubljani s sledenjem dnevnim redom:

1. Poročilo o političnem položaju. Poroča dr. Korošec.

2. Naš volivni program. Poroča dr. Gosar.

3. Naše gospodarske naloge. Poroča poslanec Brodar.

4. Sklepanje o kandidatih za volitve v ustavotvorno skupščino.

Pozivljamo vse zaupnike, ki dobe v prihodnjih dneh pismena vabila, da se tegata velevažnega zboro zanesljivo vdeleže.

Načelnstvo SLS.

O ustavi govore...

Belgrajski ministri zadnje čase čudovito mnogo govorile. Te dni je izšla iz Belgrada zopet pretresljiva novica, da so se ministri zopet posvetovali — o bodoči ustavi. Poročalo se je, da so se ministri izrekli za »široko avtonomijo, a brez legislative«. Taka avtonomija bi bila čudovit stvor, vreden dosedanjih, ki so prišli iz Belgrada. »Široka avtonomija brez legislative« pomeni v domačem jeziku to-le: Slovenci boste lahko govorili o vseh rečeh, ki se vasičejo, doma v Ljubljani, sklepali bomo pa mi v Belgradu. Avtonomija, ki nima pravice izdelovati zakone v svojem okviru, ni nobena avtonomija več, marveč zgolj od belgrajskih ministrov odvisen pašaluk. Zato tudi nismo mogli verjeti, da bi bili res vsi ministri glasovali za tako avtonomijo. Danes pa nam poroča »Slovenec« iz Belgrada sledče:

»Povodom vesti raznih demokratiskih listov, da je bil te dni na seji ministrskega sveta sprejet načrt ustave ter o centralistični ureditvi naše države se ugotavlja z merodajne strani, da posvetovanje ministrskega sveta **ni imelo obveznega značaja, temveč samo informativni**. Posamezni ministri so izrazili **samo svoje mnenje** o ustavi, ki naj bi jo sklenili konstituanta. Na podlagi izraženih mnenj v ministrskem svetu, bo izdelal minister za konstituanto načrt ustave, napram kateremu bodo imeli posamezni ministri še priliko, zavzeti svoje stališče. Ta načrt ustave bo potem predložen ustavotvorni skupščini. Vesti demokratskega tiska o obveznih sklepih že zaradi tega ne morejo biti točne, ker **niso še posamezni ministri dobili od svojih strank nobenih pooblastil za obvezne izjave**, predvsem zato, ker še niso njihove stranke stilizirale svojega ustavnega programa.«

To se pravi, da so se ministri menjili, pa nič domenili. Nam se sploh čudno zdi, zakaj se sedanja vlada sploh peča s tem vprašanjem. O tem bo razpravljala in sklepala konstituanta, ki jo bo izvolilo ljudstvo dne 28. novembra. In za ljudstvo ter za konstituanto tako pomenkovanje ministrov pomeni samo toliko, kakor da bi se Lunin kovač menil z Venero o povzdigi kozjereje na Saturnu. Mi namreč ne bomo priznali nobenega prejudica, ki ga hoče ustvariti sedanja vlada s svojimi razgovori o ustavi.

Ustavo bo delalo ljudstvo po svojih poslancih in ne potrebuje za to nobenih jerobov!

Srite „Večerni list“!

Pred pogajanji z Italijo.

LDU Zagreb, 22. oktobra. (ZNU) »Novosti« objavljajo razgovor svojega dopisnika z ministrskim predsednikom dr. Vesničem glede direktnih pogajanj z Italijo. Minister je izjavil, da je naša vlada obvestila italijansko vlado o svoji pripravljenosti, da se direktna pogajanja čimprej nadaljujejo. Povabilo italijanske vlade pa še dosedaj ni došlo. Dr. Vesnič je pristavljal, da se Giolitti še vedno nahaja v severni Italiji, kamor je te dni odšel tudi grof Sforza. Na koncu je dr. Vesnič izrazil nado, da se bo to najvažnejše vprašanje jugoslovanske države prejkone rešilo hitro.

LDU Rim, 22. oktobra. (Stefani) Minister zunanjih poslov grof Sforza se je vrnil v Rim, ko je končal v Turinu svoje razgovore z ministrskim predsednikom Giolittijem glede pogajanj z Jugoslavijo. Ministrski predsednik Giolitti se jutri vrne v Rim. Takoj po svoji vrtnitvi skliče ministrski svet, ki bo ugotovil smernice za pogajanja z Jugoslavijo.

V političnih krogih se govori, da otvarja italijanska vlada pogajanja v duhu naklonjenosti in z namenom priti do rešitve, ki je združena z najvišjimi interesmi, predvsem pa v svrhu, da pokaže pred Evropo in javnim mnenjem v Italiji dobro voljo. Pogajanja naj bi se končala pred otvoritvijo parlamenta, to je proli sredi meseca novembra.

LDU Rim, 22. oktobra. (Stefani) Glede obnovitve pogajanj z Jugoslavijo doznavata »Tribuna«: Italija ima najboljšo voljo priti do končnega sporazuma, zakaj italijanska vlada hoče dokazati vsemu svetu svojo iskrenost in lojaliteto. Giolitti in Sforza s popolnoma strinjata. Ker so nazvlic izidu ljudskega glasovanja na Koroskem jugoslovanske čete zasedle cono A, bo italijanska vlada primorana, zahtevati od Jugoslavije dejansko in uspešno jamstvo. Pogajanja se bodo vršila med grofom Sforzo in dr. Trumbićem.

Nezaslišano!**Finančni zakon spremenjen? — Zakon o redu in delu.**

Poročilo iz Belgrada veli, da je od ministrov sprejet demokratski zakonski načrt o redu in delu. Ta načrt je tako krut in nasilen, da prav gotovo ne bo pomagal h konsolidaciji razmer. Ta načrt pomeni največjo reakcionarnost. S tem zakonom je onemogočen vsak socialni pokret za izboljšanje položaja, je onemogočen boj za avtonomijo. Uradništvo bo vedno lahko našlo izgovor, da bo vse take poizkuse spravilo pod ta zakon. Če bi pa uradnik ne delil mnenja svojega demokratskega ministra, ga bodo dolžili »sabotaze« in izgubil bo službo.

O tem zakonu, ki omejuje tudi koalicjsko pravico delavstva, bo treba še temeljito govoriti!

Tak blagoslov sipljejo demokratski kapitalisti na ljudstvo.

LDU Belgrad, 22. oktobra. (ZNU) Na seji ministrskega sveta je bil sprejet predlog ministra za notranje stvari dr. Draškovića glede uredbe o spoštovanju države in dela v njej. Ta predlog se bo predložil v rešitev parlametu, ako bo sprejet predlog zakona o uredbah. Po tem predlogu ministra Draškovića bodo državna oblastva smela preseljevati rodbine hajdukov in dezerterjev; ustavnovile se bodo posebne straže, patrole in tiralci. Ministrski svet bo odredil okrožja, v katerih se bodo smelete gorenje odredbe vršiti. Vsi oni, ki bodo sodelovali pri takih pogonih in bi bili pri tem ranjeni, bodo uživali invalidsko podporo. Z uredbo proti draginji se državna oblastva pooblaščajo, da smejo krivce odsoditi na zaporno kazeno do petih let, jim razprodati imetje in prepovedati poslovanje. Razen tega jih bodo smela kaznovati tudi z denarnimi globami do vrednosti vsega krivčevega premoženja. Iste kazni se bodo smelete naložiti tudi tihotapcem s kovanim in papirnatim denarjem in drugimi predmeti, katerih uvoz in izvoz je prepovedan. V borbi proti korupciji in sabotaži državne službe od strani državnih uradnikov se bo ustanovilo disciplinarno sodišče, ki bo sodilo po svobodnem preudarku. Uradniki, ki imajo nad deset let službe, se bodo smeli odpustiti s penzijo brez doklad. Vsaka propaganda ustna in pisemna za rušitev današnjega reda v državi in družbi se bo kaznovala z zaporum do dveh let, tiskarne pa se bodo zavtorile in združevanja prepovedala. Prepovedane bodo tiskovine, s katerimi

mi bi se poizkušala slabiti vojaška disciplina. Hujskanje enega plemena proti drugemu ter žalitve in postavljanje enega plemena nad drugo, ter vsako ponizevanje in provociranje se bo kaznovalo z zaporom do enega leta. Ne bodo se smelete začeti niti lokalne, niti splošne stavke, ako bi se prej ne poizkušalo priti do sporazuma potom ministrstva za socialno politiko. Obrati za razsvetljavo, vodovode in v pekarjah se ne smejo ustaviti, ako se 15 dni prej ne predloži pismene predloge ministrstvu za socialno politiko.

LDU Belgrad, 22. oktobra. (ZNU) Na seji parlamentarnega odbora radikalci niso pristali na predlog zakon o uredbah, da se da vladi pooblastilo, da more izdajati nove uredbe. O tem se je vršila dolga diskusija. Ministra Drašković in Marković sta zahtevala, da se sprejme uredba o javni varnosti, delu, draginji in spoštovanju države, na to pa niso pristali zastopniki radikalne stranke in Narodnega kluba. Ta sekacija ima vsega skupaj 6 članov. Predsednik je Protič, člani so dr. Hohnjec, dr. Šurmin, dr. Lenas, Kostić in Petrović. Slednji je v zadnji seji izjavil dr. Marković, da vlada odstopa od zahtevka, da se pooblasti za sklepanje novih uredb z zakonsko močjo. S tem se je odbor zadovoljil in sklenil, da se predlog zakona o uredbah glasi: Člen 1. Potrjuje se, da imajo zakonito obvezno moč nastopne uredbe: 1. zakon o likvidaciji moratornega stanja od 24. aprila 1920, objavljen v št. 90 »Službenih Novin«. 2. Uredba o pravni likvidaciji stanja, ustvarjenega vsled vojne od 1914 do 1920, objavljena v št. 148 »Službenih Novin«. 3. Uredba o odškodnini za škodo, povzročeno po vojni od 1914 do 1920, objavljena v št. 141 »Službenih Novin«. 4. Uredba o stanovanjih od 29. maja 1920, objavljena v št. 118 »Službenih Novin«. Člen 2. Finančni minister se pooblašča, da na podlagi proračuna dohodkov in izdatkov izvede finančni zakon za leto 1920/21, ki je bil predložen narodnemu predstavništvu in uveljavljen z ukazom od 21. avgusta 1920, z dopolnitvami in pristavki, na katere je pristal finančni odbor in finančni minister. Člen 3. Ta zakon stopi vezno moč, ko se objavi v »Službenih Novin«. Za izvršitev tega zakona bodo skrbeli predsednik ministrskega sveta, minister za konstituanto in pristojni ministri. (Seveda si g. finančni minister misli svoje in dela po svoje.)

naredb. Zanašajoč se na to izjavo, so poslanci glasovali za vladni predlog. Sedaj je pa finančni minister Stojanović izdal finančni zakon domalega tak, kakoršen je bil v prvotnem proračunu, brez zahtevanih in tudi zagotovljenih izprenemb. Proti temu postopanju demokratskega ministra, ki je očividno,

zgrešil svoj poklic, je podal posl. Jugoslovanskega kluba Vesenjak protestno izjavo.

LDU Belgrad, 22. oktobra. (ZNU) Finančni minister Stojanović je vsem ministrom doposal izprenemb v finančnem zakonu. Te izprenemb so neznačne. (Ta mož pa medtem svoj finančni zakon neizprenjen izvaja! Ur.)

Somišljeniki! Somišljenice SLS!

Volilni odbor S. L. S. za Ljubljano sklicuje

v nedeljo 24. oktobra 1920

VOLIVNI SHOD
somišljenikov in somišljenic S. L. S. za Ljubljano.

Dnevni red:

1. Političen položaj,

2. Slučajnosti,

Shod se bo pričel točno ob pol 11. uri dopoldne.

Vstop na shod bo dovoljen le proti vstopnicam, katere bodo delili naši somišljeniki in somišljenice pri svojih krajevnih odborih. V tajništvu S. L. S. za Ljubljano, Jugoslovanska tiskarna, II. nadstropje, se bodo dobole vstopnice za shod vsak dan od 8.—12. opoldne in zvečer od 7.—9. v nedeljo dne 24. t. m. pa od 8.—10. dopoldne.

Vsi naši somišljeniki in somišljenice naj si preskrbe vstopnice.

Častna dolžnost veleva vsakemu našemu somišljeniku in somišljenici:

V nedeljo dne 24. oktobra 1920 ob pol 11. uri v veliko dvorano Uniona!

Volilni odbor S. L. S. v Ljubljani.

Volivni boj.

b »Največja moralična sila« naših liberalnih kapitalistov, katerih glasili sta »Narod« in »Jutro«, je vojaška puška. Po našem naziranju je poštenje v ljudstvu in njegova morala največja moralična sila. Liberalci in bankirji, ki dajo več na bankovce in veriženje, so pa tega mnenja, kakor piše današnje »Jutro«, da je »armada danes največja moralična sila Jugoslavije.« Tak slavospev na vojaške bajonetne in uniforme je edino mogoč pri ljudeh, ki kopijo na stroške ljudstva milijone, zanašajoč se, da jih bo »moralična sila« strojnih pušk branila. Tak je pa volivni program JDS, ki poleg bankirjev, verižnikov, akcionarjev in špekulantov v svoji sredini ne najde več drugega človeka. Ni čuda, da so delavce morali dobiti drugo firmo »narodnih socialistov« in za kmete obnošeno suknjo samostojnežev. A ni dvoma, d'abo vse to troje z njihovo »moralično silo« dne 28. novembra moralično tepe.

b **Kam je treba seči?** Dr. Žerjav se je na shodu zaupnikov J. D. S. iznebil sledeče modrosti: »Našemu kmetu treba predvsem cenene obleke... To je dosegljivo, če država seže pod rame zadružništvu.« Dr. Žerjav pa dobro ve, da morajo zadružniški seči globoko v žep, če sežejo demokrati zadružništvu pod rame. Zato bo slovensko zadružništvo hvaležno odklonilo ponudbo demokratov, da bi mu oni segali pod rame.

b **Dr. Žerjav nima težav.** V volivnem programu J. D. S. pravi dr. Žerjav, da nemu in J. D. S. »razmerje do Cerkve ne bo delalo težav«. »Katoliška Cerkev nosi v svojem plašču mir in vojno z našo stranko«, pravi modri gospod. J. D. S. je na pohodu, zato trepetaj katolicizem! Tudi dr. Žerjav nosi v svojem plašču mir in vojno; (neglede na to, da je akcionar raznih bank). Če potegne On svoj bridki meč, potem umre krščanstvo, t. j. »klerikalizem, ki ga vodi šef v italijanskem Rimu«. Katoliška Cerkev, dve tisočletji si klubovala vsem napadom, ne turški meč in ne razkol, ne teror monarhov in ne poplava materializma te niso mogli ugonobiti. Sedaj pa bije Tvoja smrtna ura. Čuj, sodba Ti je pisana (v volilnem programu J. D. S.): Grobovi tulijo! Dr. Žerjav bo izdržl svoj meč in z enim sunkom prebodel srce krščanstva. N j e m u namreč ne dela to niti najmanjših težav.

Finančni minister in njegove obljube.

Ljubljana, 23. oktobra. »Slovenec« poročajo iz Belgrada, da si je dovolil demokratiski finančni minister dr. Stojanović nasproti parlamentu dejanje, ki je prava prevara. Dr. Stojanović je bil namreč v narodnem predstavništvu izjavil, da je usvojil vse spremembe finančnega odbora, tičoče se ukaznih

naredb. Zanašajoč se na to izjavo, so poslanci glasovali za vladni predlog. Sedaj je pa finančni minister Stojanović izdal finančni zakon domalega tak, kakoršen je bil v prvotnem proračunu, brez zahtevanih in tudi zagotovljenih izprenemb. Proti temu postopanju demokratiskega ministra, ki je očividno,

b JDS je čuden ptič, pisano ima perje. Kakor spremeni Jud, stoječ pred bankerotom, ime in naslov svoje tvrdke, tako se je spremenila JDS na deželi v samostojno Kmetijsko, v delavskih rajonih pa v narodno-socialno stranko. Tako smo dobili tri osebe, enega boga, ki se zove kapitalizem, kapitalizem, kapitalizem. JDS, SKS in NSS pa bodo kričale vse skupaj, da niso med sabo niti v najmanjšem krvnem sorodstvu, dasiravno imajo skupnega očeta, mladina dr. Žerjava. Toda slovensko ljudstvo pač predobro pozna te tri fantiče pod eno marello, zato bo zapelo ope pem: »Sraka, to je čuden ptič, pisano ima perje — — —«

b Samostojni kmetje so v zadregi. Vsi kriče, da sami stope, cela ostala Slovenija pa ve, da jih drži pokoncu dr. Žerjav in njegova »Domovina«. Za časa Žerjavovega samoposlanja v Sloveniji, so nosili samostojneži glavo silno pokonci, ko pa je Žerjavu spodrsnilo, so tudi samostojneži povesili peruti. Menda samo zato, ker sami stope. In ker je žalostno, malodušno razpoloženje slaba reklama za stranko, so si brihtne glave od načelstva SKS zmisile nekaj drugega: Prijedati so začeli shode z veselicami in plesi. To je vlekle. Kar leze ino gre, vse to rado pleše. — Kmet je v vreči, komaj še diha, dr. Žerjav igra polke, samostojna pa pleše, pleše do vrtoglavosti. Živijo ohjet! — Volitve bodo dokazale, da je kmet danes salamensko malo do plesa.

b Dr. Žerjav za samoupravo. Ta človek verjame menda sam sebi, dasiravno cela javnost ve, da je JDS celo najnavadnejše upravne zadeve rinila v Belgrad. Kdo se ne spominja, kako je Pribičevič leta 1919 brez disciplinarne preiskave in preko deželne vlade za Slovenijo brzojavnim potom odstavljal politične uradnike, ali pa letos razveljavljajmo imenovanje šolskih nadzornikov? Dr. Brejc mu je pozneje v seji deželne vlade bral juridično podprtje kozje molitvice, in sam bivši dekan pravne fakultete dr. Pitamic je priznal, da so dr. Brejčeva izvajanja pravilna. Dr. Žerjav se za take hruške in tepke sedava ne zmeni, marveč kriči naprej brez smisla in smotra o samoupravi. Mi poznamo pač predobro še eno lastnost te sorte tičev, ki jo nahajamo v narodni pesmi: »Če doma jim dobro ni, žerjavi se prot' jugu dvignejo — — —« Za Gregorjem Žerjavom je nekaj samostojnih birtov, par nar. socialistov Deržičevega kalibra in 47 ljubljanskih milijonarjev s pripadki. Zato je razumljivo, da bo vedno za skrajne belgrajške centraliste in snažil čevlje Pribičeviču in njegovi žlahti. Živila samouprava, kajne? Vprašanje je, koliko ljudi pojde na te limanice. Kalinov je pri nas malo, in kar jih je, te vse privočimo dr. Žerjavu, ki mu bodo prepletalo malo zaledli; dasiravno mu od srca želimo dober tek.

Gibanje rudarjev.

Včerajšnje »Jutro« prinaša poročilo o mezdnom gibanju rudarjev, ki ga slika kot volilno in agitacijsko sredstvo političnih strank. Ugotavljamo, da je to podlo za smehovanje delavskih življenskih vprašanj, s katerim hoče kapitalistično »Jutro« postaviti rudarje kot nenasitne požeruh pred javnost. O njihovem položaju naj govorijo številke: Rudar zasluži 38 kron, z ženo 43 kron, s tremi otroci 58' kron, s petimi otroci 68 kron dnevno. To so tiste sijajne plače onih delavcev, ki delajo v težkih naporih pod zemljo, v neznotni vročini, stanujejo v strašnih, nezdravih stanovanjih.

Vprašamo javnost, ki se zgraže nad ponovnimi zahtevami rudarjev, da li se najde med meščanskimi krogom kdo, ki bi delal v vodi in vročini pod zemljo za tako placo? Zato so bile strokovne organizacije prisiljene, da stavijo svoje zahteve, ki pa nati v najvišjih, kot jih je stavljal Savez, ne dosegajo še eksistenčnega minimuma. Naša organizacija je zahtevala 75 odstotkov, socialdemokratje 50 odstotkov, Savez pa 134 odstotkov. Ker bi po teh zahtevah Saveza odslej dobil rudar 89 kron na dan, z ženo 110 kron, s petimi otroci 141 kron, kar bi za silo krilo potrebščine, se je naša organizacija izjavila solidarno s temi zahtevami. Nasprotno pa je ponudila »Jutru« blizu stopeča trboveljska družba poviška dnevno — 28 vinarjev! To se pravi, norčevati se iz delavskih elementarnih potreb! To se pravi, izzivati in vzgajati revolucionarje! Javnost morda obsoja gibanje, ker računa s ponovnim povisom cen pri premogu; krivda se vali na delavstvo, češ, da je nenasitno. Mi pa nasprotno ugotavljamo, da sleherni rudar dnevno producira do 500 kg premoga, kar znaša skoraj 300 kron. Če se poprečno plača rudar po teh novih zahtevah po 100 kron dnevno, je to še okrog 200 kron dobička podjetju. Ali je podjetje potem izjeno povišati cene? To se pravi, izigravati

delavstvo kot povzročitelja draginje, ki pa nosi milijone v tuje žepi. Zato je sodba kapitalističnih krovov le brezvestno protežiranje in izdajalska skrb za milijonski dobiček tuje kapitalistične družbe. Toda javnost razbere lahko iz številk, da so delavske zahteve polno upravičene; in če so, je vrla dolžna, da judovsko družbo prisili, da doplača iz svojih rezerv, ne pa na račun konzumentov. To pa še posebno zato, ker so rudarji državnih rudnikov bolje plačani ko pa rudarji trboveljske družbe.

Kdo je kriv koroške nesreče?

LDU Zagreb, 22. oktobra. (ZNU) »Narodno djelo« poroča iz Belgrada: Vsi listi se neprestano bavijo z rezultatom plebiscita na Koroškem in poudarjajo, da je nepovoljnega rezultata krivo nepravilno delo plebiscitne komisije, ki ni bila dorasla svoji nalogi. Listi poudarjajo, da se tak rezultat plebiscita, osnovan na nepravilnostih, nikakor ne more pripoznati kot fait accompli in da ta zloraba zahteva popravek. Zdi se, da ententa stoji na stališču, da je koroško vprašanje s tem rešeno in da mora Koroška nedeljena pripasti Avstriji.

Narodno predstavništvo.

LDU Belgrad, 22. oktobra. (ZNU) Včerajšnja seja začasnega narodnega predstavništva se je otvorila ob 16. uri. Ko so se opravile formalnosti, je prešla zborica na dnevnih red: pretres zakonske osnove o ukaznih zakonih. V njej se predvidevajo samo naredbe o likvidaciji moratorija, o vojni odškodnosti in o stanovanjih ter finančni zakon z izpremembami finančnega odseka, ki jih je sprejel finančni minister. Iz osnove sta izostali na redbi o redu in delu in o tisku, ker so se uprle vse stranke. Razen govorov poslancev iz Srbije, ki so v glavnem govorili o naredbah glede likvidacije moratorija in vojni odškodnosti, je bil splošnega interesa samo govor slovenskega socialističnega dr. Koruna, ki je ostro napadal predsednika slovenske deželne vlade dr. Brejca. Naš zastopnik v plebiscitni komisiji Jovanovič nima nikake krvide, razen da je v vsem poslušal navodila narodnih svetov in se ravnal po njih. Dr. Korun je nadalje omenil glede jadranskega vprašanja, da bi na pogajanja z talijo vsekakor moral iti en Slovenec, da se ne bi videlo, da namerava centralna vlada Slovence in slovenske interese žrtvovati za kake koncesije na drugi strani. Ob 19. uri je bila lista govornikov izčrpana ter se je pri glasovanju izkazalo, da je prisotnih samo 65 poslancev. Vsled tega se je glasovanje odgodilo na danes. Nekateri poslanci so bili za to, da bi se parlament odgodil do 12. novembra, vrla pa je to odbila in je nadaljnja seja odredjena za danes.

Francozi za priklopitev Avstrije k Nemčiji.

LDU Pariz, 22. okt. (DunKU) »Victoir« piše: Nobena sila na svetu ne more braniti šestim milijonom Avstrijev, da se priklopijo Nemčiji, tem manj, ker se njih upravičene in razumljive želje popolnoma striačajo s pojmovanjem Francozov o samoodločbi narodov. Mnogo pametnejše bi bilo, ako bi francoška vlada upoštevala dejstva in gledala na to, kakšna jamstva in predpravice bi mogla pridobiti, ako bi prostovoljno izjavila svojo zadovoljnost s priklopitevijo.

Politične novice.

+ Naš odhod s Koroškega. Belgrajska vlada je nemudoma ugodila zahteve poslaniške konference, da se naše čete še tekom včerajšnjega dne umaknejo iz cone A. Ob tej priliki je postal Belgrad kot Jovanovičevega naslednika v Celovec Srba Kosto Hrističa, bivšega poslanika. Slovenec dr. Ivo Šubelj je samo namestnik našega delegata. Kaj dobi sedaj Jugoslavija od entente za svojo ubogljivost na Koroškem? Brco ob Jadranu?

+ Vladna predloga s ponarejenimi podpisimi. Zagrebški »Jutarnji List« pričakuje izjavi poslancev dr. Gjura Šurmina in R. Lenca, v kateri poslanca ugotavlja, da nista ne podpisala, ne koga poblastila, da zanju podpiše vladno predlogo o ukaznem in finančnem zakonu. Nasprotno sta se bila oba poslanca ustno in pismeno o obeh zakonih protivno izrekla. Ker sta njuna podpisa na vladni predlogi označena z s. r., je jasno, da je nekdo podpisa falzificiral. »Jutarnji List« zaključuje: »Taki slučaji v kazenskih zakonikih niso nikjer predvideni. To v preteklosti

mogoče niti ni bilo potrebno, a kakor se zdi, bo to v bodoče potrebno v Jugoslaviji!«

+ Kapitalisti in militarizem. Kamorkoli naj nastavimo uho po svetovni vojni, od vse povsodi bomo slišali ostre glasove proti militarizmu, ki ne slonijo na zabavljaštvu, ampak koreninijo v dnu duše užaljenega človeškega dostenjanstva. Kdor je moral kdaj zapustiti družino in posestvo ali svoje pošteno opravilo in se podati v kloako vojašnice ter pasti na nižino poslušne živali — in tu v militarizmu ni izjeme med državami — ne more več misliti o militarizmu tako, kot misli oni, ki ni bil vojak iz tega ali onega vzroka, ali ki je pri vojakih zavzemal stališče, da je lahko dejal: »Šlo mi je dobro.« Na češčev račun mu je šlo dobro? Ni več tako zabitega rovtarja pri nas, ki bi ne vedel prav dobro, da krvavijo narodi tedaj in radi tega, ker opeša človeški razum in moral ter mora odločevati surova sila. V slabih družinah so teheni otroci, če se spreti oče in mati. In taka slaba družina je že dolgo naša Evropa. In ali naj zamerimo ljudstvu, če zmeta militarizem in hoče postaviti na njegovo mesto drugačna, mirnejša sredstva, ki bodo lažje privedla do pravice in zadovoljnosti. Stranka, ki danes, po vseh teh dolgoletnih, težkih preizkušnjah izmučenega človeštva brani militarizem za vsako ceno, se slabovo priporoča in nas ne prav gotovo ne bo ugnala s »Šušteršičevom senco«. S par frazami o ujedinjenju, s par psovkami na nas »izdajalcem«, katere kronajo z neiglobnim Francem Jožefom, ki se je svoječasno kar šibil pod udanostimi izjavami in himnami ljudi iz njih kroga, hočejo ohraniti v ljudstvu navdušenje za militarizem. Mi radi verjamemo, da je **militarizem največja moralna sila kapitalizma** in da se ta za narod zelo uspešno udejstvuje samo tam in tedaj, če se krijejo narodni in kapitalistični interesi. O tem si lahko naberejo dokazov v prošlosti in v sedanosti. Sicer je resnica, da so politični naivneži vedno pobijali samo tuj militarizem in tujo ekspanzivno politiko, medtem ko so bili doma najhujši imperialisti in militaristi. To se pravi ogenj gasiti z oljem. Nagnjusno pa je, da se ob vsaki taki priliki očita izdajstvo na desno in levo ter obdaja posamezne osebe z narodno mučenško glorijolo, ki hoče kovati na ta način strankarski in osebni kapital. Ali niso bili vsi naši ljudje, ki so bili proti narodnemu in človeškemu prepričanju ukovani v uniformo in zaprti v vojašnice in strelske jarke, mučeniki? In takega mučenštva hoče rešiti ljudstvo sebe in celi svet. Z njim bo padla tudi privilegirana kasta kapitalistov — mučenikov in njih »moralna sila«. — k.

Dnevne novice.

— Obletnica narodnega osvobojevanja. Poluradno se javlja: Dne 29. oktobra se praznuje druga obletnica narodnega osvobodenja. V spomin in proslavo tega najpomembnejšega dne v naši narodni zgodovini se vrši ta dan po vsje Slovenci, kjer se nahajajo državni uradi, slovesna služba z zahvalno pesmijo »Te Deum in s pevjanjem državne himne. Službi naj prisostvujejo javni funkcionarji in občinstvo. V manjših krajinah naj se cerkvena slovensost izvrši prihodnjo nedeljo dne 31. oktobra. Razobesijo naj se dne 29. oktobra povsod narodne ali državne zastave.

— Obtožba ministra Jovanoviča. Z ozirom na notico, ki so jo priobčili nekateri ljubljanski dnevnikov pod zgornjim naslovom, izjavljamo, da so vse obtožbe gospoda ministra Jovanoviča popolnoma neosnovane, jih odločno zavračamo ter prosimo, da se napovedana preiskava v resnici čimprej vrši. Na nezaslišan očitek gospoda ministra Jovanoviča pa, da je bilo Koroško ljudstvo v coni A na naravnost nečuven način oropano njemu namenjene hrane in da je bilo siromašno ljudstvo v coni A prikrajšano za živila in da so se Nemci v coni B prehranjevali z našimi živili na škodo siromašnega ljudstva v coni A, ugotavljam za zaenkrat samo, da smo po plebiscitu ob likvidaciji družbe morali pripeljati nazaj v Ljubljano okroglo 50 vagonov živil, (moke, sladkorja, pšenice, masti, slanine itd.), ki jih vkljub izborni kakovosti in nizkih cen nismo mogli oddati. Če misli gospod minister Jovanovič, da bo na ta način zvrnil krvido slabega izida plebiscita na Koroškem na druga ramena, se moti. Čudimo se nekaterim listom, ki hočejo že obešati razne funkcionarje, dasi se napovedana preiskava še niti začela ni. — Koroška gospodarska družba z o. o. Ljubljana.

— Promet s Koroško do Prevalj. Obratno ravnateljstvo južne železnice v Ljubljani objavlja: V nedeljo, dne

24. oktobra prevzame v obratovanje progo Celovec—Pliberk avstrijska uprava južne železnice. Vsled tega vozijo od ponedeljka 25. oktobra dalje naši osebni vlaki na koroškoj proggi le do Prevalj. Promet med Prevaljem in Pliberkom je z istim dnem ukinjen.

— Ubogi pogodbni poštarji. V uradnem listu št. 121 z dne 22. oktobra 1920 je razglašena uredba o draginjskih dokladah državnih uslužbencov. V tej uredbi je v točki 13 tole besedilo: ... »akor tudi pogodbim uslužbencem pri poštno-brzjavnih uradih v Dalmaciji v Sloveniji, ki niso imeli pravice do draginjske doklade po uredbi D. R. br. 63.315 z dne 28. junija 1919, se povišuje draginjska doklada na trikratni znesek dosedanje (II) doklade. Torej trikrat nič!«

— Otvoritev telefonske centrale v Ribnici na Dolenjskem. Pri poštnem in brzjavnem uradu Ribnica na Dolenjskem se je otvorila dne 15. oktobra 1920 telefonska centrala z javno govorilnico za krajevni in medkrajevni promet z omejeno dnevno službo.

— Mednarodne odločbe glede potnih listov. LDU Pariz, 22. okt. (DunKU) Mednarodna konferenca za potne liste je imela včeraj svojo zadnjo sejo. Kakor poročajo jutranji listi, je sklenila konferenca predložiti vladu več predlogov; njih izvedba bi privedla važne izboljške glede potnih listov, zlasti znižanje pristojbin za potne liste, pomanjšanje formalnosti ob prekoračenju državnih mej in naposled neposredni mednarodni promet na železnicah. Po zaključku konference se je sestal komite zvezne narodov za mednarodni promet in je sklenil, da naj se odobreni predlogi te konference nemudoma predloži svetu zvezne narodov.

— Letni izkaz 1919 o zdravstveno-statističnih razmerah v Sloveniji. Število prebivalcev je 995.440. Število porok je 9824. Rojenih je bilo 22.636 (nezakonskih 3554). Umrlo je 18.356 ljudi. Od teh je umrlo največ ljudi za špansko hribo in srčno napako. Za nezgodami je umrlo 474 ljudi; bilo je 111 slučajev samomora, uboja ali umora pa 112 slučajev.

Ljubljanske novice.

lj V Št. Jakobski prosveti bo predaval jutri ob pol 7. uri zvečer g. Fr. Terseglav o Rusiji. Udeležite se v obilnem številu!

lj Nogomet. V nedeljo se vrše na prostoru »Ilirije« prvenstvene tekme: ob 10. uri **Jadran : Hermes**, ob 13. uri **Svoboda : Primorje**. V Kranju igra **Sava s Sparto**.

lj Rokometno tekmo priredi v nedeljo S. K. »Ilirija« med dvema damska skupinama. Pred rokometno tekmo se vrše lahkoatletične tekme, pri katerih tekmujejo istotko tudi člani klubov damske sekcijs. — Za vse popoldanske prireditve veljajo skupne vstopnice. Članske in džaške vstopnice se izdajajo le v predpredaji v nedeljo od 10. do 12. ure pri blagajni na igrišču. Ob deževnem vremenu rokomet in atletika odpadeta. — k)

lj Mlad potepuh. Dne 20. oktobra 1920 popoldne priklatil se je v kuhinjo Marije Hvastja na Vodovodni cesti 179 okoli 21 let star potepuh, dolge postave, suhljatega obraza, oblečen v ponosen suknič in temne ponožene hlače s sivo čepico na glavi ter tamkaj vkradel močno, staro srebrno uro, vredno 500 krov. Pred nakupom se svari in natatu opozori oblasti.

lj Našla se je vsota denarja v prostorih knjigoveznice Jug